

Friedrich Engels

AMMATTILIITOT

I

Lehden edellisessä numerossa tarkastelimme ammattiliittojen toimintaa siltä osin, kuin ne toteuttavat taloudellisen palkkalain yrittäjiä vastaan. Palaamme nyt tähän asiaan, sillä on erittäin tärkeää, että työväenluokka kokonaisuudessaan ymmärtäisi sen perin pohjin.

Otaksumme, ettei yksikään englantilainen työläinen tarvitse nykyään valistusta siitä, että niin yksittäisen kapitalistin kuin koko kapitalistiluokan edun mukaista on alentaa palkkoja mahdollisimman paljon. Kuten David Ricardo on kiistattomasti osoittanut, työn tuote jakautuu kaikkien kustannusten vähentämisen jälkeen kahteen osaan: toinen muodostaa työläisen palkan, toinen kapitalistin voiton. Koska työn nettotuote on kussakin yksittäisessä tapauksessa suuruudeltaan määrätty, on selvää, ettei toinen, voitoksi nimitetty, osa voi suurentua, jollei toinen, palkaksi nimitetty, osa pienene. Väite että palkkojen alentaminen ei ole kapitalistin edun mukaista, merkitsee samaa kuin väite, että voiton kohottaminen ei ole hänen etunsa mukaista.

Tiedämme toki hyvin, että on muita keinoja kohottaa voittoa tilapäisesti, mutta ne eivät muuta yleistä lakia, eikä meidän tarvitse ottaa niitä tässä sen takia huomioon.

Mutta miten kapitalistit sitten voivat alentaa palkkoja, jos niiden suuruutta sääntelee selvä, tarkoin määritetty taloudellinen laki? Taloudellinen palkkalaki on kumoamattomasti olemassa. Mutta se on, kuten olemme nähneet, joustava — vieläpä kahdessa suhteessa. Palkkoja voidaan alentaa yksittäisessä elinkeinohaarassa joko

suoraan, totuttamalla sen työläiset vähitellen alhaisempaan elintasoon, tai välillisesti, pidentämällä työpäivää (tai kohottamalla työn voimaperäisyyttä työajan pysyessä samana) palkkoja korottamatta.

Kunkin yksittäisen kapitalistin etupyrkimys kohottaa voittoaan työläistensä palkkoja alentamalla saa uuden kiihokkeen saman tuotannonalan kapitalistien keskinäisestä kilpailusta. Jokainen heistä pyrkii lyömään kilpailijansa myymällä halvemmalla ja, jollei hän tahdo uhrata voittoa, häneen täytyy yrittää alentaa palkkoja. Tällä tavoin kunkin yksittäisen kapitalistin etujen synnyttämä paine palkkoja kohtaan kymmenkertaistuu heidän keskinäisen kilpailunsa vuoksi. Mikä ennen oli kysymys voiton suuruudesta, muuttuu nyt kysymykseksi välttämättömyydestä.

Tätä alituista, herkeämätöntä painetta vastaan ei järjestäytymättömillä työläisillä ole mitään tehokasta vastakeinoa. Sen vuoksi niillä tuotannonaloilla, joilla työläiset eivät ole järjestäytyneet, palkat osoittavat pysyvää laskutendenssiä ja työaika pysyvää nousutendenssiä. Tämä prosessi etenee hitaasti mutta varmasti. Kukoistusajat voivat keskeyttää sen toisinaan, mutta huonot taloudelliset ajat jouduttavat sitä jälleen sitäkin enemmän. Työläiset tottuvat vähitellen yhä alhaisempaan elintasoon. Samalla kun työaika osoittaa pidentymistendenssiä, tulevat palkat yhä lähemmäksi ehdotonta vähimmäismääräänsä — sitä summaa, jonka alapuolella työläiselle tulee täysin mahdottomaksi elää ja jatkaa sukua.

Lyhytaikainen poikkeus tästä voitiin havaita vuosisadan alussa. Nopeasti laajeneva höyryvoiman ja koneiden käyttö ei riittänyt tyydyttämään niillä tuotettujen tavaroitten vieläkin nopeammin kasvavaa kysyntää. Näillä tuotannonaloilla palkat olivat yleensä korkeat, paitsi lapsilla, joita myytiin työtaloista tehtailijoille; suurta ammattitaitoa vaativasta käsityöstä, jota ilman ei tultu toimeen, maksettiin hyvin korkeita palkkoja. Palkka, jota värjäri, mekaanikko, sametinleikkaaja tai käsimulekutoja silloin sai, kuulostaa nykyään satumaiselta. Samaan aikaan joutuivat koneiden syrjäyttämät ammatit tuomituiksi hitaaseen kuolemaan. Mutta uudet koneet

syRJäyttivät vähitellen nämä hyväpalkkaiset työläiset; keksittiin koneita, joilla tuotettiin koneita, ja vieläpä niin laajassa mitassa, että koneellisesti valmistettujen tavaroiden tarjonta ei ainoastaan kattanut kysyntää, vaan jopa ylitti sen. Kun säännöllinen kaupankäynti palasi vuonna 1815 solmitun yleisen rauhan⁸² ansiosta ennalleen, alkoivat kukoistuksen, liikatuotannon ja pulan kymmenvuotisjaksot. Kaikki edut, jotka työläiset olivat saaneet säilyttää aikaisemmilta kukoistuskausilta ja joita he ehkä olivat lisänneetkin myrskyisän liikatuotannon vaiheessa, riistettiin heiltä jälleen nyt, taantumana ja pulan aikana. Pian koko Englannin tehtaissa työskentelevä väestö oli joutunut sen yleisen lain alaisuuteen, jonka mukaan järjestäytymättömien työläisten palkat pyrkivät alituisesti kohti ehdotonta minimiä.

Sillä välin olivat myös vuonna 1824 laillistetut ammattiliitot astuneet tanterelle; tämä oli varsin ajankohdastaista. Kapitalistit ovat aina järjestäytyneitä. Useimmissa tapauksissa he eivät tarvitse muodollista yhdistystä, eivät sääntöjä, eivät toimihenkilöitä jne. Heidän työläisiin verrattuna vähäinen lukumääränsä, se seikka, että he muodostavat erityisen luokan, heidän jatkuva keskinäinen yhteiskunnallinen ja kaupallinen kanssakäymisensä tekevät kaiken tuon tarpeettomaksi. Vasta myöhemmin, kun yksi teollisuudenhaara on tullut jollakin alueella vallitsevaksi, kuten esimerkiksi puuvillateollisuus Lancashiressä, tulee kapitalistien muodollinen ammattiliitto välttämättömäksi. Sitä vastoin työläiset eivät voi alun alkaenkaan tulla toimeen ilman lujaa järjestöä, jolla on täsmälliset säännöt ja jonka tehtäviä toteuttavat toimihenkilöt ja toimikunnat. Vuoden 1824 laki teki näistä järjestöistä laillisia. Siitä lähtien Englannin työläisistä on tullut voima. Massa ei ollut enää avun ja hajanainen niin kuin ennen. Sen voiman lisäksi, mitä yhdistys ja yhteinen toiminta merkitsivät, tuli pian täysinäisen kassan — vastarintakassan», kuten ranskalaiset veljemme sattuvasti sanovat — suoma voima. Tilanne muuttui nyt täysin. Palkkojen alentamisesta ja työpäivän pidentämisestä tuli kapitalistille vaarallinen yritys.

Tästä johtuivat tuon ajan kapitalistien raivonpurkaukset ammattiliittoja kohtaan. Tämä luokka oli pit-

kään harjoittanut työväenluokan nylkemisen käytäntöä, jota oli aina pidetty sen laillisena oikeutena ja etuoikeutena. Nyt siitä tuli loppu. Ei ihme, että kapitalistit nostivat suuren metelin ja tunsivat oikeuksiaan ja omaisuuttaan loukatun ainakin yhtä paljon kuin meidän päiviemme irlantilaiset maanomistajat⁸³.

Kuudenkymmenen vuoden taistelukokemus on tehnyt kapitalisteista järkevempiä. Ammattiliitoista on tullut nyt tunnustettuja laitoksia, ja niiden toiminta palkkojen sääntelyyn vaikuttavana tekijänä on tunnustettu yhtä laajasti kuin tehdaslakien vaikutus työajan sääntelyä määräävänsä tekijänä. Ovatpa Lancashiren puuvillatehtailijat ottaneet oppiakin työläisistä; he osaavat nyt järjestää työnseisauksen, kun se on heille edullista, ja vieläpä yhtä hyvin tai paremminkin kuin yksikään ammattiliitto.

Ammattiliittojen toiminnan seurausta on siten se, että palkkalaki toteutuu yrittäjän vastarinnasta huolimatta, että työläiset kykenevät saamaan kaikilla hyvin järjestäytyneillä ammattialoilla ainakin likimäärin yrittäjälle vuokraamansa työvoiman täyden arvon, ja että työaika ei ainakaan kovin paljon ylitä — tässä ovat valtiolliset lait apuna — sitä enimmäispituutta, jonka jälkeen työvoima kulutetaan ennenaikaisesti loppuun. Mutta tämä on myös enin, mitä ammattiliitot voivat ylipäänsä saavuttaa nykyisellä tavalla organisoituneina, ja tämänkin ne voivat saavuttaa vain alituisella taistelulla, jossa kuluu suunnattomasti voimia ja rahaa. Ja sitten suhdanneheilahdukset tuhoavat ainakin kerran kymmenessä vuodessa käden käänteessä sen, mitä on saavutettu, ja taistelu on käytävä uudestaan. Tästä noidankehästä ei ole poispääsyä. Työväenluokka pysyy sinä, mitä se on ollut ja miksi chartistiesi-isämme sen avoimesti kuvasivat — palkkaorjien luokkana. Tämänkö pitäisi olla niin suuren työn, niin suurten uhrausten ja kärsimysten lopullinen tulos? Tämänkö pitäisi olla Englannin työläisten korkein päämäärä? Eikö tämän maan työväenluokan pitäisi lopultakin yrittää murtaa tämä noidankehä ja löytää siitä ulos tie, joka johtaa liikkeesseen KOKO PALKKAJÄRJESTELMÄN POISTAMISEKSI?

Ensi kerralla tarkastelemme sitä tehtävää, mikä ammattiliitoilla on työväenluokan organisaattoreina.

II

Tähän mennessä olemme tarkastelleet ammattiliittojen toimintaa vain siltä osin, kuin se vaikuttaa palkkojen sääntelyyn ja takaa työläiselle taistelussa pääomaa vastaan ainakin muutamia välineitä, joilla hän voi tehdä vastarintaa. Mutta tällä aihe ei vielä ole käsitelty loppuun.

Puhuimme työläisen taistelusta pääomaa vastaan. Tämä taistelu on olemassa, yrittivätpä pääoman puolustelijat kiistää sen miten tahansa. Se tulee olemaan niin kauan, kuin palkkojen alentaminen on mukavin ja varmin keino kohottaa voittoja, tai jopa niin kauan kuin palkkajärjestelmä ylipäätään on olemassa. Ammattiliittojen pelkkä olemassaolo on riittävä todiste tästä tosiasiasta; jos niitä ei ole luotu kapitalistien kiristystoimia käytävää taistelua varten, niin miksi sitten? Ei ole mitään syytä salailla asiaa. Millään kauniilla sanoilla ei voida peittää sitä vihattua tosiasiaa, että nykyajan yhteiskuntaa olennoi jakautuminen kahteen suureen antagonistiseen luokkaan — toisaalta kapitalisteihin, joille kuuluvat kaikki tuotantovälineet, toisaalta työläisiin, jotka eivät omista muuta kuin oman työvoimansa. Työväenluokan työn tuote täytyy jakaa molempien luokkien kesken, ja juuri tästä jaosta käydään keskeytymätöntä taistelua. Kumpikin luokka yrittää saada mahdollisimman suuren osuuden; ja merkillisintä tässä kamppailussa on se, että työväenluokkaa useinkin syytetään kapitalistien ryöstämisestä, vaikka se vain taistelee osuudesta omaan tuotteeseensa!

Kahden suuren yhteiskuntaluokan taistelu muuttuu kuitenkin väistämättä poliittiseksi taisteluksi. Niin kävi porvarisluokan eli kapitalistiluokan ja maanomistajaristokratian välisen pitkän taistelun; niin käy myös työväenluokan ja näiden samojen kapitalistien välisen taistelun. Jokaisessa luokkien välisessä taistelussa on poliittinen valta se välitön tavoite, josta kamppaillaan; hallitseva luokka puolustaa poliittista herruuttaan, toisin

sanoen taattua enemmistöään lainsäädäntöelimissä; alistettu luokka taistelee aluksi päästäkseen osalliseksi tästä vallasta, myöhemmin saadakseen käsiinsä kaiken vallan, päästäkseen muuttamaan voimassa olevat lait omia etujaan ja tarpeitaan vastaaviksi. Siten Ison-Britannian työväenluokka taisteli vuosikausia kiivaasti ja käytti jopa väkivaltaa toteuttaakseen kansankartan⁸⁴, jonka piti suoda sille tämä poliittinen valta; se kärsi tappion, mutta taistelu oli tehnyt voittoisaan porvarisluokkaan niin voimakkaan vaikutuksen, että tämä oli tyytyväinen voidessaan ostaa jatkuvan aselevon tekemällä yhä uusia myönnytyksiä työtätekevälle kansalle.

Luokkien välisessä poliittisessa taistelussa järjestäytyminen on tärkein ase. Sitä mukaa kuin puhtaasti poliittinen, chartistinen organisoituminen raukesi, sitä mukaa vahvistui ammattiliittojen organisaatio, kunnes se nykyään on tullut niin vahvaksi, että minkään muun maan työväenjärjestöt eivät vedä sille vertaa. Muutamat vähälukuiset suuret ammattiliitot, joissa on jopa kaksi miljoonaa jäsentä ja joilla on tukenaan pienemmät tai paikalliset yhdistykset, ovat mahti, joka hallitsevan luokan jokaisen hallituksen, niin whigien kuin toryjenkin, on otettava huomioon.

Historiallisten perinteidensä mukaisesti nämä mahtavat järjestöt ovat toistaiseksi rajoittuneet lähes yksinomaan toimintaan, jolla on pyritty vaikuttamaan palkkoihin ja työaikaan sekä saamaan avoimesti työläisille vihamieliset lait kumotuiksi. Kuten on jo todettu, ne ovat saavuttaneet tässä niin paljon menestystä, kuin niillä oli syytä odottaa. Mutta ne ovat saavuttaneet enemmänkin: hallitseva luokka, joka tuntee ammattiliittojen voimat paremmin kuin ne itse, on suvainnut tehdä myönnytyksiä, jotka ovat ylittäneet odotukset. Äänioikeuden ulottaminen kaikkiin perheen päämiehiin⁸⁵ Disraelin toimesta antoi äänioikeuden ainakin suurimmalle osalle järjestäytyntä työväenluokkaa. Olisiko hän tehnyt tuollaisen esityksen, jollei olisi otaksunut, että nämä uudet valitsijat ilmaisevat oman tahtonsa — että ne eivät tulevaisuudessa jättäytyisi keskiluokan liberaalisten poliitikkojen johdettaviksi? Olisiko hän kyennyt viemään esityksen läpi, jos työtätekevä kansa ei olisi jättimäisten

ammattiliittojensa johdolla osoittanut kykyään hallinnolliseen ja poliittiseen toimintaan?

Juuri tämä toimenpide avasi työväenluokalle uusia näköaloja. Se takasi sille enemmistön Lontoossa ja kaikissa teollisuuskaupungeissa ja soi sille mahdollisuuden käydä taistelua pääomaa vastaan uusin asein: lähettämällä oman luokkansa miehiä parlamenttiin. Mutta valitettavasti täytyy sanoa, että ammattiliitot ovat tässä unohtaneet velvollisuutensa työväenluokan etujoukkona. Uusi ase on ollut nyt yli kymmenen vuotta niiden käsissä, mutta ne ovat tuskin kertaakaan vetäneet sitä huotrasta. Niiden ei tulisi unohtaa, että ne eivät voi ajan oloon säilyttää sitä asemaa, mikä niillä nykyään on, jos ne eivät todella marssi työväenluokan kärjessä. On suorastaan luonnotonta, että Englannin työväenluokan pitäisi ikuisesti tyytyä siihen, että sitä edustavat kapitalistit tai näiden apulaiset, kuten asianajajat, lehtimiehet jne., vaikka sillä on voima lähettää parlamenttiin neljäkymmentä tai viisikymmentä työläistä.

Monista nähtävissä olevista merkeistä päätellen Englannin työväenluokka alkaa oivaltaa, että se on hyvän aikaa kulkenut väärää tietä, että nykyiset yksinomaan korkeampaa palkkaa ja lyhyempää työaikaa tavoittelevat liikkeet sulkevat sen ulospääsemättömään noidankehään, että perusepäkohta ei ole palkkojen alhaisuus, vaan itse palkkajärjestelmä. Tämän käsityskannan täytyy muuttaa ammattiliittojen asemaa olennaisesti, kun se kerran tulee yleiseksi työväenluokan keskuudessa. Ammattiliitot menettävät etuoikeutensa olla ainoita työväenluokan järjestöjä. Erillisten elinkeinohaarojen rinnalle tai yläpuolelle täytyy syntyä koko työväenluokan yhteisen liiton, poliittisen organisaation.

Järjestyneiden ammattiliittojen tulisi näin ollen ottaa huomioon kaksi seikkaa: ensiksi, että hetki, jolloin tämän maan työväenluokka vaatii yksiselitteisellä tavalla täyden osuutensa parlamenttiedustuksesta, lähenee nopeasti; toiseksi, että yhtä nopeasti lähenee se hetki, jolloin työväenluokka käsittää, että taistelu korkean työpalkan ja lyhyen työpäivän puolesta, että ammattiliittojen koko toiminta nykyisessä muodossaan ei ole itsetarkoitus, vaan väline, tehokas ja välttämätön väline,

mutta kuitenkin vain yksi väline monista korkeamman päämäärän saavuttamiseksi: koko palkkajärjestelmän kumoamiseksi.

Työläisten täyttää parlamenttiedustusta ja palkkajärjestelmän kumoamisen valmistelua varten ovat välttämättömiä koko työväenluokan, eivät erillisten tuotannonhaarojen, järjestöt. Ja mitä nopeammin ne astuvat areenalle, sitä parempi. Ei mikään mahti maailmassa pysty päivääkään vastustamaan Englannin työväenluokkaa, kun se järjestäytyy kokonaisuudessaan.

*Kirjoittanut Engels
noin 20. toukokuuta 1881*

Werke, Bd. 19, S. 254—260

*Julkaistu pääkirjoituksena
»The Labour Standard»
(London) lehden 4. ja 5.
n:ossa 28. toukokuuta ja
4. kesäkuuta 1881*